

Aan:

Minister voor Natuur en Stikstof, mevr. Christianne van der Wal-Zeggelink
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401,
2500 EK Den Haag

Breda, 4 juni 2023

Betreft: Reddingsboei voor Ulvenhoutse Bos is noodzaak

Geachte minister, beste mevr. Christianne van der Wal,

Onlangs heeft de EU dankzij uw inspanningen groen licht gegeven voor royale subsidieregelingen om stikstof piekbelasters te saneren. Dat is met name in het belang van het door velen zo gekoesterde, en ernstig bedreigde Ulvenhoutse Bos bij Breda. Daarom willen wij u graag feliciteren met dit bij de EU commissie bereikte resultaat, waardoor nu op basis van die subsidies de voor natuur uiterst schadelijke stikstofemissies van piekbelasters bij Natura2000 gebieden gesaneerd kunnen worden.

Dat saneren van de stikstofemissies is heel hard nodig want volgens de RIVM gegevens is de overlevingskans van de natuur in het Ulvenhoutse Bos in 2030 maar 17 %¹. Of anders gezegd: de kans op uitsterven binnen tien jaar van de waardevolle natuur in dit unieke en op natuurlijk wijze ontstane middeleeuwse kwelwaterbos is 83 % ! Daarmee is het Ulvenhoutse Bos ook landelijk gezien één van de meest bedreigde natuurgebieden. Het dreigende uitsterven staat haaks op de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van natuur en de verbetering van biodiversiteit. Zeker in natuurgebieden zoals het Ulvenhoutse Bos met de Europese Natura2000 status.

De piekbelasters die voor een groot deel de bron vormen van de overschrijding met 250 % van de kritische depositiewaarden (KDW) van het Ulvenhoutse Bos² zijn in 2021 door een *Stikstofgroep*³ op basis van openbare informatie en met beperkte eigen middelen geïnventariseerd.

Het resultaat met conclusies en aanbevelingen om de emissies met zeker 50 % te verminderen is eind 2021 aan de besturen van de Provincie Brabant en de besturen van de brongemeentes Breda, Oosterhout, Alphen-Chaam en Gilze en Rijen aangeboden⁴. Deze

---

¹ Zie: Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ministerie LNV 10 juni 2022. Kaart 2. Blz. 24. Mate van KDW overbelasting in 2030.

² Zie: Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ministerie LNV 10 juni 2022. Kaart 2. Blz. 24. Mate van KDW overbelasting in 2030.

³ Stikstofgroep bestaande uit deelnemers van Natuur- en Milieuvereniging Markkant, IVN Mark&Dongel, Milieudéfensie-Breda, Milieudéfensie-Oosterhout, werkgroep Leefomgeving (Natuurplein) en Milieuvereniging De Groene Koepel

⁴ Zie de websites van nmv Markkant en natuurvereniging IVN Mark & Dongel. Via De Groene Koepel is de inventarisatie aangeboden aan de vier brongemeentes en de Provincie Noord Brabant.

informatie is ook gebruikt bij de analyse voor de Gebiedsgerichte stikstof Aanpak (GGA) Ulvenhoutse Bos.

Over de ernst van de situatie bij het Ulvenhoutse Bos en de noodzakelijke aanpak heeft Natuurplein de Baronie u en de Tweede Kamer op 5 oktober 2022 met de brief 'Overleven van Natura2000 gebied Ulvenhoutse Bos?' geïnformeerd. Die brief is uwerzijds goed ontvangen maar nog zonder inhoudelijke reactie gebleven.

Sinds onze inventarisatie van de piekbelasters ca 2 jaar geleden is de stikstofneerslag op het Ulvenhoutse Bos - ondanks de geboden handvaten – nog niet verminderd.

Inmiddels heeft de provincie Noord Brabant u in februari het rapport "Natuurdoelanalyse Ulvenhoutse Bos⁵" aangeboden.

Een aantal relevante citaten uit dit rapport zijn:

- bij de beoordeling op doelen
"verslechtering wordt NIET voorkomen, doelen worden NIET gehaald, er is een RESTprobleem. De oorzaak is STIKSTOF". (blz 83)
- uit de Natuurdoelen analyse 7.1.4 blijkt dat er
"GEEN maatregelen zijn om de depositie van stikstof te VERMINDEREN". (blz 94)
- in de categorie verminderen input van nutriënten en chemische stoffen en herstellen van schade:
"er zijn voor het Ulvenhoutse Bos GEEN reducerende maatregelen gepland!" (blz 94)
- door de jarenlange overbelasting met stikstof
"is het systeem uitgeput en moeten herstel maatregelen genomen worden om het systeem weer op niveau te krijgen". (blz 89)
- ten aanzien van stikstofreductie
"Stikstofdepositie is thans boven de kritische depositiewaarde (KDW) en lijkt ook de komende jaren BOVEN de KDW te blijven. Hiervoor MOETEN BRONMAATREGELEN in het gebiedsplan worden genomen". (blz 90)

De onontkoombare conclusie is dat de bronnen - dus de PIEKBELASTERS - gesaneerd moeten worden. Dit werd twee jaar terug al in de 'Inventarisatie piekbelasters' geadviseerd. Inclusief aanbevelingen over de wijze waarop.

Onderdeel hiervan is de twijfel aan de effectiviteit van stalsystemen. Op basis van recent 'uitgelekte' onderdelen van het concept onderzoeksrapport Wageningen Livestock Research wordt gesteld dat:

'over de gehele linie van nieuwe staltypes de emissiereductie significant lager is dan conform de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) wordt verwacht'.

En verder dat:

'Controles op de juiste werking en gebruik van de stallen zijn er maar weinig. Voor de Omgevingsdiensten die dat zouden moeten doen, ontbreekt het vaak aan tijd en specifieke kennis'.

Samenvattend betekent dit dat van alle verleende vergunningen gebaseerd op de Rav-systematiek meer uitstoot te verwachten valt dan is berekend en beloofd. Dit kan tevens gaan betekenen dat de juridische houdbaarheid van deze vergunningen vrijwel nihil zal zijn.

In het rapport 'Inventarisatie Piekbelasters Ulvenhoutse Bos' zijn de stikstof emissies zeer conservatief berekend en alleen gebaseerd op de openbare gegevens in de vergunningen⁶. Het betreft binnen een straal van 1 km van het Ulvenhoutse Bos een zestal intensieve

veehouderijen met een gezamenlijke depositie van ca 45 mol/ha per jaar, die voor sanering in aanmerking komen. Evenals een aantal niet-agrarische verkeers- en industriële bronnen,

⁵ Rapport (100 blz), AnteaGroup - projectnummer 476383.100. 27 februari 2023.

⁶ Zie blz 17 : Stikstof in de Baronie. Inventarisatie 'piekbelasters' van Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. 22 dec 2021.

zoals met name het bedrijf Isover (Etten-Leur), dat voor een grote hoeveelheid stikstofdepositie van ca 20 mol/ha/per jaar op het Ulvenhoutse Bos verantwoordelijk is.

Deze stikstof deposities waren en zijn dus een absolute ondergrens en een onderschatting van de werkelijke emissies, die beslist hoger moesten zijn, zoals nu blijkt. Sinds door onderzoek en rechterlijke uitspraken ook de andere aspecten meegerekend kunnen worden, betekent dit dat het effect van het saneren van piekbelasters navenant veel groter is geworden.

Nu u er in geslaagd bent om instemming van de EU te krijgen voor de royale subsidie regelingen om piekbelasters, ook rondom het Ulvenhoutse Bos, te saneren om zo de natuur weer toekomst te bieden, hebben wij de volgende vragen:

- Acht u het acceptabel dat er nog steeds geen stikstofreductie maatregelen voor het Ulvenhoutse Bos genomen zijn?
- Op welke wijze wilt u die noodzakelijke bronmaatregelen om piekbelasters te saneren ten behoeve van natuurherstel stimuleren?
- Gaat u alle op de Rav stalsystemen gebaseerde vergunningen opnieuw en met de huidige inzichten door de provincies c.q. omgevingsdiensten laten beoordelen?
- Acht u het – net als wij – vanzelfsprekend dat bij de gebiedsgerichte stikstof aanpak niet alleen de agrarische ZLTO koepel mee overlegt, maar ook andere maatschappelijke organisaties zoals de natuurverenigingen?

Tenslotte willen wij graag wijzen op de voordelen en meekoppelkansen die de sanering van piekbelasters in dit gebied heeft. Illustratief is het aan het Ulvenhoutse Bos grenzende Markdal, waar Provincie Noord Brabant en Waterschap Brabantse Delta hard werken aan het natuur- en beekherstel. Sanering van de in het Markdal liggende piekbelasters is daarvoor echter noodzaak en biedt voor beide overheidsprojecten een win-win situatie.

Tevens zal sanering van – ook de niet-agrarische – piekbelasters grote voordelen hebben voor de gezondheid van de mensen in deze Vlaams-Brabantse grensstreek, die op Europese schaal de slechtste lucht- en waterkwaliteit kent zodat daarom de Brabantse GGD's al waarschuwen voor de teruglopende levensverwachting in Brabant.

Wij hopen dat u er in zult slagen om de stagnatie in de stikstof aanpak, die wij al enige jaren om ons heen zien, te doorbreken. Uw resultaat bij de Europese Commissie is een goed voorteken!

Deze brief zullen wij verder verspreiden naar diverse betrokken overheden, waaronder Tweede Kamer, Provincie, etc. en ook naar de Europese Commissie, zodat men ziet hoe nuttig de door u verkregen instemming is en een voordeel voor meerdere overheidsdoelen is.

Hoogachtend,

namens het bestuur van De Milieuvereniging De Groene Koepel, mede namens IVN Mark&Dongé, nmv Markkant, Milieudéfensie Breda en Adviesgroep BromN⁷.

---

⁷ Bomen ruimtelijke ordening milieu en Natuur

E.P.M. Adriaansens, voorzitter

S. Schokker, bestuurslid

in afschrift aan:

Europese Commissie

Leden Tweede Kamer

Tweede Kamer Commissie LNV

Provinciale Staten Noord Brabant

Gedeputeerde Staten Noord Brabant

Gemeenteraad en College van B&W van Breda,

Gemeenteraad en College van B&W van Oosterhout,

Gemeenteraad en College van B&W van Alphen-Chaam,

Gemeenteraad en College van B&W van Gilze en Rijen

Gemeenteraad en College van B&W van en Etten-Leur

Bestuur GGA Ulvenhoutse Bos t.a.v. voorzitter dhr. H. van Stokkom

Algemeen Bestuur Waterschap Brabantse Delta

Dagelijks Bestuur Waterschap Brabantse Delta